

B. h. II 157.

n. 42, b.

X 1879294

Q. D. B. V.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
PRÆSCRIPTIO-
NE REGALIIUM
AD JURA SUBDITORUM
NON PERTINENTE,

QUAM

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,

Jcto CONSILIAR. ELECT. BRANDENB. PROFESS.
PUBL. ACAD. FRIDER. SENIOR.

AL| D. 4. MAI. ANN. M DC XCVI.

IN AUDITORIO MAJORI
PLACIDO ERUDITORUM EXAMINI
SISTIT

GEORGE RUDOLPH Schlösser,
SERV. ANH. AUTOR.

---

*HALÆ MAGDEBURGICÆ,
LITERIS VIDUÆ SALFELDIANÆ.*

29

28

DISSEMINATIO JURIDICA

PER HERRMANNUM

DE REGALIBUS

AD HONORIS CAUSAM

DISSERTATIONIS

De

PRÆSCRIPTIONE REGALIIUM AD JURA SUB-
DITORUM NON PERTINENTE,

CAPUT I.

Generalia circa terminos Tituli & statum
controversiæ continens,

SUMMARIA.

1. *Ingressus.*
2. *Præscriptionis Etymologia.*
3. *Ejusdem vocis Homonymia.*
4. *Quomodo præscriptio definiatur?*
5. *Præscriptionis divisio, & in quo utraq; præscriptio differat.*
6. *Altera utriusque præscriptionis differentia.*
7. *Regalium vox ejusque Etymologia & Homonymia.*
8. *Definitio Regalium & divisio.*
9. *Soli majestati proprie Regalia competunt.*
10. *Subditorum nomine qui veniant.*
11. *Cui per subjectionem jus acquiratur?*
12. *Inter eos qui civili vinculo juncti non sunt, locum habet præscriptio.*
13. *Subditi invicem per præscriptionem acquirere possunt.*
14. *Quam-*

A 2

14. *Quam-*

14. *Quamvis inter eos de Regalium præscriptione quaeratur.*
15. *An subditi Regalia contra Principem præscribere queant?
hic indagandum.*

§. I.

Non ignoro B. L. materiae fertilitatem exiguis hisce paginis includi vix posse, ejusque tractationem accuratioris limæ indigere. Sed conatus meus eo non rendit, quippe cum hic non solum summæ Majestatis, sed & ex hoc vasto mari scaturientium rivulorum, Regalium puta, accuratior requiratur tractatio. Jussis potius Patronorum, quos veneror, parere, & loco publicæ Dissertationis materiam DE REGALIUM PRÆSCRIPTIONE INTUITU SUBDITORUM per Summa capita delineare volui. Quodsi reperiantur forte, quæ a communiter receptis opinionibus aliena videntur, veniam commissi merebor, si demonstravero, penitiorum Juris Publici inspectionem alias conclusiones non admittere.

§. II. Priusquam vero ad ipsum thema progrediamur, suscipienda erit nominum explicatio, nisi enim certus nominum significatus adsit, disputatio de rebus erit frustranea. Præscriptionis itaque vocabulum nomen fuit sortitum a præscribendo, quia Legibus præscriptum est tempus intra quod aliquis suum jus prosequi tenetur sub pœna amissionis. *Habn. ad Wesenb. tit. de Usurp. & Usuc. num. 3.* & inde etiam temporis præscriptio dicitur. *Schneidew. ad J. tit. de Usuc. ad pr. num. 6.* Nec obscure hinc patet, Præscriptionis vocem suam debere originem Juri Civili, quia illo demum Jure facta fuit certa temporis

ris

ris determinatio, ubi e contrario deficiente Jure Civili
quancunque etiam temporis possessio jure suo nemi-
nem privare poterat. Exemplo esse poterunt actiones
ex Legibus, SCris & Constitutionibus descendentes, quæ
antiquitus perpetuo competebant. *pr. J. d. perpet. &
temp. act. Franzk. Exerc. 5. q. 7. num. 2.*

§. III. Hujus vocis variæ acceptiones passim occur-
runt, quarum præcipuas in medium proferre non abs re
erit. (1) Denotat in actionibus circumspersionem tempo-
ris, loci, modi aliarumque circumstantiarum. *Wesenb.
ad ff. tit. d. Except. num. 4.* Aliter (2) accipitur in *l. pen. C.
Fin. Regund.* ubi per præscriptionem intelligitur præfinitio
seu determinatio spatii. *Struv. in Synt. Jur. Civ. Exerc.
14. th. 57.* Intelliguntur etiam (3) per præscriptionem,
exceptiones *l. 11. ff. d. Except. l. 8. & ult. C. eod. & passim:*
Quia Reus præscribit Actori quomodo actio institui de-
beat, addendo nimirum exceptionem. *Gudelin. d. Jur.
Noviss. Lib. 3. cap. 15.* Ita ut hoc sensu omnes exceptio-
nes dicantur quoque præscriptiones. *Zang. tr. de Except.
Part. 1. cap. 3. num. 25. & seqq.* Nonnulli tamen (4) eam
vocem proprie ad dilatorias aut declinatorias tantum re-
ferre malunt. *Wesenb. tit. d. Except. num. 4. in fin. Struv.
Exerc. 46. th. 3.* A quibus discrepat (5) *Gotthofredus ad
Rubr. tit. ff. d. Except. lit. C.* qui exceptionum nomine no-
minatas, præscriptionum nomine innominatas seu in fa-
ctum exceptiones venire statuit. Et (6) *Ludwell. Exerc.
ad J. 17. th. 1. lit. B.* restringens hanc vocem ad temporis
exceptionem. *arg. Rubr. ff. d. Divers. temp. præscr.* Quo
sensu ab usucapione adhuc hodie discrepat, quia per hanc
præscriptionem non jus domini sicuti per usucapionem
acquiritur, sed exceptione demum possessor munitur
l. unic. C. d. Usuc. transf. Wesenb. d. Usucap. num. 8. Deni-
que

que (7) hujus vocis significatus adeo late patet, ut præter temporalem etiam rerum præscriptionem seu usucapionem late dictam contineat. *Hahn. ad Wesenb. tit. d. Usuc. num. 3.* Hæc rerum præscriptio proprie est hujus loci, quatenus per eam intelligitur omnis præscriptio, qua dominium acquiritur, sive hæc fiat longo, sive longissimo, sive immemoriali tempore.

§. IV. Describitur hoc sensu præscriptio, quod sit acquisitio domini per diu quietam & non interruptam possessionem facta eum in finem, ut societas non turberetur. Dicitur *acquisitio domini* quia Leges efficiunt, ut res per diutinum tempus possessa fiat possessori propria, ut ita re ista non tantum pro lubitu uti, sed alios insuper turbantes repellere queat. Patet præterea, allatam definitionem *quietam & non interruptam possessionem* requirere, ac merito, sine possessione enim usucapio contingere non potest *l. 25. ff. d. Usuc. cap. 3. d. Reg. Jur. in 6to.* nec etiam sine continuata possessione *l. 3. ff. d. Usuc. Mev. 2. Decis. 102.* Quam ob rem omnis interruptio tam civilis quam naturalis impedimento est. *l. 3. C. de Præscr. XXX. ann. l. 7. pr. C. eod. l. 5. ff. de Usuc. l. 10. C. d. acquir. possess. Schrad. de Feud. Part. 5. cap. 4. num. 20.* Continuationem tamen medii temporis ex probatione extremitatum Dd. præsumunt, ita vero, ut hæc præsumptio probationem in contrarium admittat. *Schneidem. ad 7. tit. de Usuc. num. 16. Carpz. Part. 2. Const. 3. def. 26.* Finis propter quem præscriptio introducta est, in conservatione publicæ tranquillitatis & humanæ societatis consistit. *Struv. Exerc. 43. tb. 2.* quæ promovetur quam maxime, si dominia sunt incerto, & litium finis est.

§. V. Cum vero ratio humana non tantum in Civili societate suadeat socialitatem, sed toti humano generi
can-

eandem commendet; hæc vero utrinque maxime promoteatur, si confusiones dominiorum evitentur & possessiones rerum immotæ conserventur, ne variis litibus & bellis sint obnoxia: *Pufend. d. Jur. Nat. & Gent. Lib. 4. c. 12. §. 5.* Hinc præscriptionis finis in sola civitate non terminatur, sed ulterius in societatem Gentium sese diffundit. Commode igitur præscriptio dispesci potest in eam, quæ est Juris Civilis, & eam, quæ est Juris Gentium. Huius distinctionis fusio rem explicacionem adducere supersedeo, dicta enim ad institutum nostrum sufficere possunt. Saltem circa utriusque præscriptionis differentiam quædam admonere haud erit inconveniens. Nam, cum in Gentium societate omnes sint pares, nec quenquam hominum Gentes agnoscant superiores, nulla ibi negligentia coërcitio locum habebit, sed solus animus derelinquendi rei dominium ex certis indiciis collectus præscriptioni Juris Gentium præbebit fundamentum. Econtrario in societate Civili non tam derelictionem tacitam, quam negligentia coërcitionem respiciunt summi Juris conditores. Socordes enim & negligentes cives odio eis sunt, ideoque vigilantibus solum succurrunt. *arg. l. 24. ff. Quæ in fraud. credit. Rittersh. ad LL. XII. Tabb. Class. 3. Part. 2. cap. 13.* Quamvis ergo nunquam ob difficultatem investigandi possessorem a persecutione rerum suarum necesse quidam habeant desistere, hi tamen casus, (partim quod magis ad res mobiles, quam immobiles respiciant, partim, quod in rebus mobilibus rarissime locum habeat præscriptio, sed plerumque res vitio laboret, §. 2. *J. de Usuc.*) rari sunt, de quibus LLatores non adeo solliciti, imo paucorum damnum, quod Leges generaliter scriptæ inferre forte videntur, utilitate communi rependitur. *Pufend. d. Jur. Nat. & Gent.*

Gent. Lib. 4. cap. 12. §. 5. Potius inde inferri potest tacitum consensum jus suum derelinquendi, causam hujus præscriptionis non esse, alias enim contra ejusmodi dominum, qui ob difficultatem rei suæ possessorem inveniendi, ab agendo arcetur, præscriptio non curreret. Adeoque *l. 28. ff. d. Verb. sign.* non de vero aut tacito consensu rem suam derelinquendi, intelligenda, sed ex Legum interpretatione præscriptionem passus quodammodo consensum accommodare videtur, quia legibus præscriptionem inducentibus parere cogitur, iisque repugnare nefas est. *Caldas ad L. 3. C. de restit. in integr. min. verb. Infra legit. temp. n. 18.*

§. VI. Circa differentiam utriusque præscriptionis notandum quoque præscriptionem Gentium præter possessionem & tacitam derelictionem alia requisita non habere: contra in præscriptione Juris Civilis præter varietatem temporis a Legibus pro rerum diversitate præscriptam magna est requisitorum variatio, ita ut nonnunquam plura, nonnunquam pauciora concurrere debeant. Modo enim quinque illa vulgo nota usucapionis requisita postulant. *Hahn. ad W. tit. d. Usuc. num. 11* Modo unum vel alterum non adeo rigide exigunt in præscriptione longissimi vel immemorialis temporis, ita ut vel titulus, vel rei habitas vel etiam Jure Civili bona fides deesse queat. *Struv. Exerc. 43. tb. 6.* Quod Jure Canonico secus est, quo in quavis præscriptione rei alienæ conscientia abesse debet. *Cap. fin. X. d. Præscript. Fab. in Cod. Lib. 1. tit. 13. def. 2. n. 4.* Apparet vero ex dictis, male nonnunquam hæc Civilis Juris requisita applicari ad præscriptionem Juris Gentium, quando summorum Imperantium controversias circa præscriptionis materiam secundum regulas Juris Civilis metiri conantur. Eaque propter
inanis

inanis est scrupulositas, quando propter bonæ fidei defectum aut tituli absentiam Papæ dominium in urbem Romam labefactare malunt, quod præter alios fecerunt. *Job. Volk. Bechmann ad Aur. Bull. Exerc. 4. Membr. 3. & Osiand. ad Grot. Lib. 2. cap. 4. tb. 1.*

§. VII. Pergo jam ad alterum Tituli vocabulum *Regalia* sc. Derivant hoc a Rege, quia eo tempore, quo hæc vox in usu esse cœpit, nomen regium admodum frequens erat, ac in Regibus omnium optime hæc jura conspici poterant. *Finkelth. in Controv. Feudal. Disp. 4. tb. 1. Ziegler tr. d. Jurib. Maj. Lib. 1. cap. 3. §. 9. Schwed. de Jur. Publ. Part. Spec. Sect. 1. cap. 4. §. 2.* Vocantur nonnunquam Jura Imperii vel Sacra Regni. *Schwed. cit. loc.* Quin etiam interdum nomine der *Rånserlichen Hoheiten und Reservaten* veniunt. *Vid. Recess. Imp. d. ann. 1576. §. dadurch dann.* Varias hujus vocis acceptiones pro varietate suarum opinionum Dd. afferunt. Ita enim (1) Regalia dicuntur jura a Cæsare dependentia, quæ Status Imperii tenent in alienis territoriis, quo sensu opponuntur Juribus Majestatis & superioritati territoriali, quarum hæc Statibus in propriis territoriis, illa vero Imperatori competunt. *Dn. Lyncker. in Analekt. ad Struv. Synt. Jur. Feud. cap. 6. aph. 13. n. 1.* (2) Dicuntur Regalia Jura soli Imperatori competentia *juxta Finkelth. cit. loc. tb. 2.* Denotat (3) hæc vox jura Majestatis, immediatis, vel etiam mediatis sigillatim sine territorio ab Imperatore concessa. *Germ. Herrlichkeiten. Dn. Coccejus in Comp. Jur. Publ. cap. 21. §. 7.* Verum hi significatus sunt nimis angusti. Alii ergo (4) latiori in sensu utuntur hoc vocabulo, ut per illud omnes ac singulas supremæ potestatis notas seu partes intelligant. *Gudelin. d. Jur. Noviss. Lib. 5. cap. 2. & 3. Ziegler. Lib. 1. cap. 3. §. 9. Schweder. cit. loc.* Quæ significatio magis ad rem præsentem facere videtur. *Præscript. Regal.)*

B

§. VIII.

§. VIII. His ita præmissis definiri possunt Regalia, quod sint summæ potestatis partes actiones Civium dirigendi, de rebus Reipublicæ disponendi & cum exteris de negotiis belli & pacis tractandi, ad obtinendos civitatum fines. Summæ potestatis partes jure merito vocantur, quia Civile Imperium in tot potestatis partes resolvi potest, quot alias dantur jura, quæ Regalium nomine veniunt. Cæterum generalis divisio horum jurium non difficulter ex allata definitione colligi poterit, nimirum, quod conspicua sint Regalia (1) in Imperio in Cives seu Subditos, (2) in Dominio rerum, quæ in civitate sunt, (3) in Regimine Reipublicæ tam quoad ipsam civitatem, quam quoad Societatem Gentium. Imperium in Cives a summa potestate est inseparabile, statim enim ac per subjectionem civium Majestas in Principem subjectionem acceptantem transfertur, censetur etiam Imperantis imperio subjecta libertas, ita ut eidem denegari non possit facultas civibus aliquid injungendi. *Puffend. L. 7. cap. 3. §. 1.* Idem quoque locum habet in rebus in civitate repertis, aperte enim ex subjectione fluit, cives, qui se Imperio Principis subjectos profitentur, non posse eidem resistere, bona eorum petat si propter utilitatem Reipublicæ. Porro nec aliud dicendum erit de potestate superioris dirigendi ipsum civile corpus: Nam propositum alteri sese subjiciendi esset inane, si cives sibi retineus civitatis, quam circa ea, quæ cum exteris expedienda occurrunt, nec unquam civitatis finem valerent consequi: Si ergo finem volunt, necesse est, velint etiam media.

§. IX. Hæc jura constituunt civilem Majestatem & efficiunt, ut beatitudo civilis, pax & tranquillitas communis in civitate obtineatur, modo eadem summæ potestati sint annexa, nec Princeps ab exercitio quorundam jurium exclu-

excludatur, alias enim non credibile est plurium arbitrio commissam fortunam alicujus civitatis diu persistere posse. Nam salus reipublicæ Imperantibus suprema lex esse debet, summa hæc lex toties violenda, quoties Imperans ob potestatis defectum actus, qui celerem expeditionem requirunt, intermittere cogitur. Pertinent huc varix ille Regalium divisiones inter Subjectos & Imperantes in Rebuspublicis, quam mixtam formam habere dicunt, ubi quædam Regalia sunt radicaliter penes Imperantem, quædam penes subditos. Sane hoc casu regnum non consistere nec Regalis dignitatis vis elucescere potest, *Finkelth. Disp. 4. tb. 1. lit. B.* & irregularem, maleque cohærentem Rempublicam ex ejusmodi Regalium separatione oriri necesse est. *Pufend. de Offic. Hom. & Civ. Lib. 2. cap. 7. §. ult.* Ea propter nullum hic reperiri poterit remedium evadendi dissensiones, inter eos, qui divisa tenent Regalia, ortas. *Dn. Præses in Schol. ad Monzamb. cap. 6. §. 1. lit. D. & 4. lit. R.* Sed deficiente voluntatis unione bellis civilibus dabitur occasio, qualia cum fine civitatum, communi tranquillitate, consistere nequeunt.

§. X. Occurrit denique in Titulo vocabulum *Subditorum*, de quo breviter notandum, quod nonnunquam in Jure Civili inde denominentur, si domicilium in aliqua civitate habeant constitutum *l. 190. ff. de Verb. Sign. Gail. tr. d. Pign. Obs. 15. num. 7.* Verum hic accipitur in genere, ut omnes illos qui in conditione parendi positi sunt, complectatur. Non tantum ergo illi, qui ab initio constitutæ Civitatis sese Imperio summæ potestatis submiserunt, horumque liberi, sed etiam qui postea accesserunt, denominatione hac gaudent. Quin & omnes incolæ appellatione subditorum veniunt & Legibus atque consuetudinibus illius loci, ubi incolæ sunt, tenentur. *Gail. Lib. 2. Obs. 35. num. 3.*

Et seq. Eo ipso enim, dum reperiuntur, ubi alii cives se suasque fortunas in tuto collocarunt, Imperium quoque civitatis agnoscere tenentur, saltem quousque ibi degunt. Nam tranquillitas communis facile periclitari posset, si cuique ibi degere fas esset, qui civitatis imperium non agnosceret. *Pufend. de Jur. Nat. & Gent. Lib. 7. cap. 2. §. 20.* Hæc denominatio subditorum sicuti Subjectionem importat, ita simul sese refert ad personam, in quam Imperium est collatum, subjectio enim & imperium simul sunt.

§. XI. Si ergo in unum cœtum plures coierunt & singuli voluntatem suam vel unius, vel totius concilii regimini subjecerunt, necesse est, ut hoc modo conferantur omnia illa jura, quæ ad salutem civitatum facere videntur, & ille vel illi, in quos imperium est translatum, nullius imperio sint obnoxii. Hinc etiam Imperantes vel Principes vocantur, quo nomine non solum intelliguntur illi, quorum Imperium nemini est obstrictum, quales sunt Imperatores, Reges, Principes extra Imperium Germanicum, sed insuper etiam, qui specialibus pactis atque fœderibus Imperio nostro sunt obligati, quorum Majestas quoad exercitium potestatis in territoriis eorum alias satis conspicua, sub nomine superioritatis territorialis in memoriam Reipublicæ antiquitus unitæ, abscondi solet. *vid. Dn. Præses in Schol. ad Monzamb. cap. 5. §. 28. lit. E.* Sunt sc. hi qui jure sessionis & suffragii in conventibus Imperialibus gaudent, Status alias dicti. *Schmed. Part. Spec. Sect. 2. cap. 1. §. 3.*

§. XII. Adducta hætenus ad tituli nostri explicationem sufficere queunt. Luculenter certe exinde constat, institutum nostrum non esse, specialiter hic de modis acquirendi Regalia agere, quod sine dubio fiet tot modis, quot acquiritur Imperium. Præcipue vero Imperii nostri Status eadem acquisiverunt pactis, transactionibus, occupationibus

bus bellicis, item concessione Imperatoris vel expressa vel tacita. *Fritsch. tr. d. Jur. Præsid. cap. 4.* Verum nec tacita hæc concessio, quæ per præscriptionem fieri dicitur, ad Disputationem nostram pertinet. Etenim constat, inter eos qui in societate Gentium vivunt nec ullo civili vinculo juncti sunt, præscriptionem locum habere, ut controversiæ inter summa in civitate capita exortæ, extinguantur. *Grot. de Jur. Bell. & Pac. Lib. 3. cap. 4. §. 1.* Nihil autem impedit, quominus etiam idem obtinere possit inter Imperii Principes (qui saltem subditi sunt abusive sic dicti) & Imperatorem, præcipue cum hac de re certis sibi prospexerint patris. *vid. Recess. Imp. d. ann. 1548. §.* Wann auch ein ausgezogener. Præterea titulus quoque noster non comprehendit casus de præscriptione alterius subditi contra exterum Principem aut exteri Principis contra alterius subditos, nec inter duorum Principum aut Populorum subditos, sed his casibus æque ac in Principum invicem præscriptionibus decisio ex Jure Gentium est petenda.

§. XIII. Quoniam ergo hi, qui per antea dicta in societate Gentium reperiuntur & solis præceptis quæ socialitatem hominum custodiendam svadent, obligantur, ad institutum nostrum non spectant: Referendi sine dubio erunt illi, qui in civili societate civium seu subditorum nomen merentur. Cum vero hi duplicem habeant respectum ex obligatione illa duplici, qua subditi tenentur tam Principi, quam concivibus, adeo ut his amicitiam exhibere, illi vero obsequium præstare teneantur: Hinc videndum erit, an in duplici hoc respectu præscriptiones, quæ reperiuntur, huc referendæ sint, an vero alteruter respectus huc tantum modo quadret. Occurrit autem primo loco præscriptio subditorum inter se, hanc frequenter de variis rerum generibus in Republ. obvenire diffiteri nemo poterit, qui præter

sollicitudinem LLatorum circa determinandas casuum differ-
ferentias quotidianam praxin simul in testimonium vocat.

§. XIV. Evenit etiam nonnunquam, ut Cives contra
concives Regalia ex speciali Principis concessione possi-
dentes, intervenientibus a Jure Civili determinatis requi-
sitis, præscriptione acquirant, extincto jure prioris posses-
soris. Videndum itaque erit, anne Titulus hujus Dissert-
tationis hunc forte casum comprehendat? Et quidem recte
distingunt Dd. inter præscriptionem Regalium principa-
liter currentem adversus Principem & eam quæ currit ad-
versus inferiorem: Ille enim casus spectat ad relationem,
quæ inter Principem & subditos intercedit, de qua §. seq.
Quoad hunc vero casum simul notant, præscribi Regalia
longissimo tempore, & etiam longo, si titulus & bona fides
accedat *per l. fin. C. d. Præscript. long. temp. X. vel XX. ann.*
Rosentb. in Synt. Jur. Feud. cap. 5. concl. 41. Tunc enim Re-
galia non amplius considerantur ut Jura Majestatis, sed ut
alia subditorum jura. *Schüz. in Coll. Jur. Feud. cap. 6.* Qua-
propter cum videamus Jura Civilia talem præscriptionem
non rejicere, evidens est, hanc præscriptionem Regalium
contra privatos tanquam Legibus convenientem, talem
non esse, quæ subditos ab acquisitione excludat, qualis ta-
men est illa, de qua in titulo.

§. XV. Restat adhuc respectus ille subditorum erga
superiorem: Licet ergo non diffitendum sit, in societatibus
mixtis, quales sunt civitates, diversa jura competere subdi-
tis adversus Principes; attamen talia non sunt, ut eadem
subditi remediis coactivis persequi possint, sed imperfecta
faltem & ad officia humanitatis referenda, *quemadmodum*
ex Cap. seq. constabit. Interim an per præscriptionem sub-
diti tale jus sibi acquirere valeant in bonis Principis, mo-
veri solet quæstio. Alias Dd. consueverunt bona Principum
distin-

distinguere in res privadas & publicas, has vero iterum in fiscales, quæ ad Principem spectant tam quoad usumfructum, quam quoad proprietatem, & bona domanialia, quæ solum quoad usumfructum Principis esse dicuntur *Brunn. ad Inst. tit. d. Usuc. Num. 9.* In his bonis quid juris Principi competat, & quid per præscriptionem subditi consequi valeant, demonstrare haud injucundus fuisset labor: At, ne propter variarum varietatem *Dissertatio* nimium excre- sceret, tantummodo *de Regalium præscriptione respectu subditorum*, tractationem suscepimus, certo persuasi, exinde facili negotio de cæteris quoque rebus & juribus Principi competentibus judicium ferri posse.

CAPUT II.

De

Jure Principis circa Regalia & præcipue de Re- galibus circa rerum Dominia.

SUMMARIA.

1. Principis potestati jus natura limitis ponit.	8. Eminens dominium ad tria refertur capita.
2. Jus naturæ solutæ Potestati non obest.	9. Quale jus ex vulgari dominio competat subditis.
3. Regalia quædam ad Regimen civitatis quoad societatem Gentium pertinent.	10. Invicem in usu rerum sese turbare prohibitum est.
4. Ad ipsam civitatem quædam referuntur.	11. Dantur inde actiones.
5. Alia concernunt Imperium in subditos.	12. Non solent Principes in usu rerum subditos turbare.
6. Quædam circa dominium rerum publicarum versantur.	13. Legibus Principes vivunt.
7. Quousque subditorum res sint in Principis dominio.	14. Actus a Principe tanquam privato fieri nequeunt.
	15. Superior solutus est civilibus Legibus.

§. I

§. I.

EXpositis jam generalibus digredimur nunc ad ipsa jura summis Imperantibus competentia, vi potestatis a Civibus concessæ. Quemadmodum autem diversa hæc jura nihil aliud sunt, quam summæ Majestatis particulæ, ita quoque iisdem limitibus, quibus Majestas, erunt includendæ. Notum vero est, quamvis Principes Civilibus Legibus sint superiores, nec limitatam his Legibus potestatem agnoscant; nihilominus tamen eosdem teneri eo jure, quod omnium hominum cordibus inscriptum est, quodve ad socialitatem inter homines colendam omnes obligat. His enim Legibus alligatum sese Princeps profiteri tenetur, his Principatum suum submittere debet, cum ab hujus juris autoritate principis autoritas dependeat *l. 3. C. d. LL.* Cum igitur inter præcepta Juris naturæ præter alia contineatur præceptum de fide servanda, nemo negabit, Principem quoque ad ea, quæ pactis promisit, sancte servanda, obligari & in conscientia adstringi, præprimis si juramentum pacto accesserit, uti sæpe solet ab Imperantibus tale juramentum exigi, cum de novo regnorum possessiones capiunt. *Valer. in Differ. utr. for. Judic. & Consc. Tit. Lex diff. 10. num. 1.* Imo quoque sine juramento firmissima eorum verbis fides habetur, & bonam fidem in negotiis ipsorum maxime exuberare dicitur. *Stuck. Part. 1. Cons. 15. num. 191. Rauchb. Part. poster. quæst. 11. num. 61.*

§. II. An vero exinde quod jus naturæ Principes stringat, denegari iisdem queat plenitudo summæ potestatis, non video: Quasi vero duæ propositiones simul consistere nequeant; Legibus naturæ solutum non esse & gaudere summa potestate. Nam summa & absoluta potestas Principum indigitat jus superiori competens in respectu ad subditos, non vero in respectu ad Deum, ita enim omnes homines summo Juris naturalis Conditori sunt subjecti,

ut

ut nemini jus quoddam competere possit, sed in meris consistat obligationibus, quicquid hoc respectu in homine reperitur. At licet summi Imperantes sint Legibus naturæ subiecti, nec iis omnia in omnes liceant, habebunt tamen inter homines neminem, qui dicere possit, cur ita facis, nec facta eorum a quoquam judicari poterunt. Hinc dicitur eos non civilem, sed naturalem tantum contrahere obligationem, quia subditi id, quod in obligatione est, necessitate coactiva obtinere nequeunt. *Val. in Differ. utr. for. tit. Lex. diff. 10. 12. 1.* Interim certum est, quod si ipsi Imperantes illas Leges, quibus tenentur, contemnant, tunc omnem exulare justitiam, regnaque nihil aliud esse, quam magna latrocinia.

§. III. Sicuti igitur summa in civitate potestas, quando pactis & promissis non limitata, absoluta est, ita quoque in juribus Majestatis seu Regalibus eodem modo res sese habet. Maxime perspicuum hoc erit, si juxta allatam supra divisionem præcipue summæ potestatis particulæ recenseantur. Primo igitur occurrunt illa jura quæ ad Regimen Reipublicæ spectant, tum quoad negotia, quæ tractanda suscipiuntur cum exteris gentibus, tum quoque quoad negotia, quæ internam Reipublicæ salutem promovent. Inter jura quoad externum regimen primum locum obtinet jus belli, quod Principi adeo competit ut cuivis privato in civitate non liceat illatam ulcisci injuriam, sed dicatur Majestatis crimen esse, si quis injussu Principis bellum gesserit *l. 3. ff. ad L. Jul. de Adult. Gudelin. d. Jur. Noviss. Lib. 5. cap. 3. Finkelth. Controv. Feud. Disp. 4. §. 9.* Exercetur hoc jus, quando summi Imperantes se suaque contra alios defendunt, vel eos ad id, quod ex perfecta obligatione debetur præstandum adigunt, vel etiam damnorum per injuriam illatorum reparationem intendunt. *Pufend. Lib. 8. Cap. 6. §. 3.* Per consequentiam referenda etiam huc erunt Juri belli
(*Præscript. Regal.*) C

belli annexa jura sequelæ, delectuum, lustrationum, præfidii &c. Statum Belli sequitur jus Pacis, eorumque est, quorum Bellum sc. eorum, qui summa in Republica gaudent potestate. *Grot. Lib. 3. Cap. 20. §. 2.* Jus fœderum etiam, per quod una Respublica propter utilitatem alteri sese jungit, pars summæ potestatis est. *Grot. Lib. 1. Cap. 3. §. 6.* Item jus Legatos mittendi pendet ex Majestate. *Ziegler de Jurib. Majest. Lib. 1. Cap. 32. §. 2. Osland. ad Grot. Lib. 2. Cap. 18. §. 2.* Non tantum enim Legati referunt illum, qui Majestate gaudet, sed instructi insuper sunt potestate tractandi negotia, quorum cura soli Imperanti incumbit.

§. IV. Jura, quæ circa regimen civitatis internum Imperantibus civilibus concessa sunt, in sacris præcipue & sacerdotibus consistunt. Quamvis ergo quoad internos actus subditi non sint subjecti civili cuidam coërcitioni, incumbit tamen summis Imperantibus ita prospicere civitati, ne tales reperiantur in ea, qui Numen ejusque providentiam palam negant, Deum blasphemant, aut Dæmones colunt, cumque iis pacta ineunt, quin & qui obtentu Religionis periculosas excitant factiones. *Pufend. d. Habit. Relig. §. 7.* Huc etiam refertur cura Religionis, Ecclesiarum, Academia-
rum, scholarum, ordinatio circa cultum divinum, jus Concilia & Synodos convocandi, jus reformandi, jus circa Ecclesie Ministros constituendos. *Struv. Synt. Jur. Feud. Cap. 6. §. 15.* Cum enim hæc omnia ad bonum in Ecclesia ordinem faciant, & vero a nemine commodius procurari queant, quam a summis Imperantibus, manifestum est, Principes istarum curam sibi recte vindicare. *Pufend. cit. tr. §. 45.* Non tantum vero sacra, sed etiam secularia ad regalia civitatis Regimen concernentia spectant. Referenda huc esset Magistratus constituendi potestas, sed quoniam Magistratibus concessa Jurisdictio subordinatum importat
Impe-

Imperium, hinc potius annumeratur iis juribus, quibus Imperium in cives Majestati asseritur. Referrunt tamen huc poterit jus disponendi circa commercia, quia in his Principis cura atque sollicitudine admodum opus est, ut etiam in his communis tranquillitas servetur integra. *Schwed. Part. Spec. Sect. 1. Cap. 25.* Multa enim in modo negotiandi in mercium speciebus, item in aestimatione rerum occurrunt, quae correctione & Lege publica indigent. *Ziegler. d. Jurib. Maj. Lib. 1. Cap. 41. §. 8.* Non minus etiam huc recensetur jus monetae, quo difficultatibus permutationum subvenitur aequalitate quantitatis, cujus publica & perpetua est aestimatio. *l. 1. ff. d. Contrab. emt.* Nimirum cum praecipue in commerciis magna sit nummi commoditas, & vero Reipublicae intersit, ut uniformis reperiat moneta, hoc tamen vix sperandum, si cuique liberum esset, monetam pro lubitu cudere, non immerito haec potestas Majestati fuit adscripta. *Ziegler. cit. tr. Lib. 1. Cap. 49. §. 7.* Cura quoque circa ponderum & mensurarum justitiam, constituendamque in iis uniformitatem ad superioritatem pertinet. *Schwed. Part. Spec. Sect. 1. Cap. 25. §. 5. & 6.* Possent & alia jura huc referri, si institutum nostrum admitteret, verum properandum erit ad alterum divisionis membrum.

§. V. Imperium itaque in subditos vi pactorum cum Principe initorum competere, demonstratum jam supra *Cap. 1. §. 8.* Superest saltem, quibus in negotiis hoc sese exerat. Occurrit autem imprimis jus vitae & necis, quod Imperanti eo ipso conceditur, quo ei cives se subjiciunt. Cum enim societati Civili non adimi possit facultas contra vim injustam ab aliis intentatam se defendendi, ideo saepenumero accidit, ut multorum vita servari nequeat, nisi probabili vitae periculo iussu Principis quidam se submittant. *Pufend. Lib. 2. Cap. 4. §. 18.* & hinc gravioribus delictis an-

numeratur in l. 4. §. 10. ff. d. Re milit. munus militiae detre-
tare. *Wesenb. b. t. num. 2.* Idem quoque patet si confide-
ramus potestatem, quae competit Imperio Civili in cor-
pus & vitam subditorum ex causa delicti & in jure mitigan-
di & alterandi poenam a summa Potestate sancitam & con-
stitutam l. 1. & tot. tit. C. de Sent. pass. & restit. *Faber in C. Lib.*
9. tit. 24. def. 1. n. 7 Cum vero ad Legislativam potestatem
haec poenarum constitutio & earundem mitigatio pertine-
at, *Ziegl. Lib. 1. Cap. 8. §. 12.* proximum est, ut etiam de hac
Leges ferendi potestate quaedam addantur. Adeoque
sicuti ex subjectione civium, alteri, cui se subiciunt, Impe-
rium acquiritur, ita quoque immediate exinde fluit pote-
stas libertatem subicientis circumscribendi & de actioni-
bus civium disponendi, proprio enim facto declararunt,
placitum Principis sibi esse sequendum. *Pufend. Lib. 1. Cap. 4.*
§. 12. Sed quoniam felicitas Reipublicae vix obtineri po-
test, nisi a summa potestate quidam a partes vocentur, quo-
rum ministerio curas publicas faciliores reddere liceat:
Ziegl. Lib. 1. cap. 29. §. 1. ideoque quoque potestas consti-
tuendi Magistratus a Majestate dependet, nec Magistra-
tus est, nisi a Principe fuerit constitutus, imo Majestatis
crimen incurrit, qui privatus pro potestate Magistratue
quid gesserit. l. 3. ff. ad L. Jul. Maj. *Ziegl. cit. loc. §. 3.* Insu-
per ratione Imperii competit jus Comitiorum, ultimae
provocationis, jus conferendi dignitates &c.

§. VI. Jam ad tertium divisionis membrum nos con-
feramus, Dominium sc. rerum, quae in Republica sunt. Ha-
rum aliae sunt publicae, aliae privatorum. Ille non tantum
continent ipsam illam terrarum partem quam praeter oc-
cupationes a privatis factas summus Imperans ratione So-
cietatis civilis tenet, sed etiam quicquid specialiter ad con-
servandam Principis Personam ejusque Majestatem est
desti-

destinatum. Dominium Principi competens in ipsum Regnum cum pactis subditorum sit circumscriptum & munitum eo quidem sese extendit, ut libera administratio, quantum ad conservationem utilitatis communis requiritur, Majestati non possit denegari; Attamen non omni casu Regnorum alienatio Principi est permittenda, si eadem in alium transferre moliatur. *Grot. d. Jur. Bell. & Pac. Lib. 1. cap. 4. §. 10. & Lib. 3. cap. 20. n. 5.* Sicuti enim invito Regi non potest regnum adimi, ita nec invitis subditis alius Princeps obtrudi potest. *Pufend. lib. 8. cap. 5. §. 9.* Interim facultatem alienandi tale regnum, quod proprio jure acquisitum est, Imperanti adscribit *Grot. Lib. 1. cap. 3. §. 12. & Lib. 2. c. 6. §. 3.* Occupationem Regnorum jure accessionis sequitur omne illud, quod ibidem reperitur, exceptis rebus, quæ privatorum usibus patent, *de quibus in seqq.* Sunt vero jura quæ summus Imperans sibi retinet varii generis *vid. Sectendorff im Fürsten-Staat, Part. 3. cap. 2. & 3.* Imprimis vero spectant eo res, quas Juris Romani Dd. in libertate naturali relictas dicunt, quarum usum aliquando subditis suis concesserunt, eas habendo pro derelictis. Has revocarunt ad illud jus, quod lex naturæ eistribuit, easque pristinae suæ formæ reddendo, nullius jus deterius reddiderunt. Conspicuum hoc quam maxime est in jure venandi, piscandi, aucupii, percipiendi commoda ex mari & fluminibus, jure metallifodinarum, salinarum extra privatorum agros, jure circa thesauros in locis publicis repertos.

§. VII. Jus superiori competens circa privatorum bona fluit tum ex natura summi Imperii, tum etiam ex singulari modo acquirendi. Quandoque enim præter illud jus, quod ex summa potestate fluit, uti potest rebus, quemadmodum quivis paterfamilias extra civilem societatem iis utitur. Quandoque vero eousque potestas

competit, quousque eam concessam esse ex pactis civium cum superiore patescit. *vid. Pufend. Lib. 8. cap. 5. §. 1. & seqq.* Hic tamen non minus, ac in cæteris Majestatis partibus inculcandum præceptum de custodienda æqualitate. Etiam si enim non licitum sit subditis superiori præfracte resistere aut arma contra Principem movere; *Ziegl. Lib. 1. cap. 4. §. 14.* Non licitum tamen est Principi, subditos rerum dominio privare, nisi privatam hanc iniuriam publica utilitas extorqueat & emendet. *Gail. 2. Obs. 56. Fachin. 8. Contr. v. 63. Ant. Faber. in C. Lib. 1. tit. 11. def. 1. & ita utendum summa potestate, ne injuriam faciendo justitia violetur. Hartm. Pist. Lib. 2. quæst. 40. num. 41. & 42.* Quibus bene observatis, non poterit potestas Majestati circa bona privatorum, dominium sc. eminentis denegari. *Schrauder tr. d. Feud. Part. 4. cap. 1. num. 30.* Per quod dominium non tantum facultas rebus utendi conceditur, sed & alios turbantes repellendi, ad obtinendos civitatis fines. Hinc etsi concedatur, duos non posse in solidum Dominos esse, exinde tamen Principem dominio rerum privatis competentium nemo privare poterit: hic enim non est unum idemque dominium, sed diversis plane modis competens.

§. VIII. Eminens hoc dominium ad tria commode revocari potest capita, sc. ad jus Leges de bonis subditorum ferendi, deinde ad jus indicendi tributa, denique ad jus plenario hoc dominium eminentis casu necessitatis exercendi. *Pufend. Lib. 8. cap. 5. §. 3.* Ad primum caput referendæ erunt Leges, quæ de juribus naturaliter alias ad rerum possessores spectantibus disponunt, quæ tamen iura Principes sibi reservant: Ita enim inter Regalia referunt, & sibi adscribunt metallifodinas, quæ in privatorum fundis sunt partes fundorum & iis jure accessionis coherent. *Ziegl. Lib. 2. cap. 19. §. 15.* Lapidicinas quo-

quoque & Thesauros in privatorum agris repertos sibi vindicant. Item vi domini eminentis possessoribus Leges Civiles adscribunt, ad coercendam Dominorum negligentiam, id, quod ad certum tempus ab alio fuit possessum, & puniuntur quoad bona delinquentes, modus statuitur donationibus, Leges feruntur circa ordinationem testamentorum, Leges sumptuariæ &c. Tributorum inditio spectat ad secundum caput juris eminentis, quod summæ potestati competit: Quando enim cives intendunt societatis incolumitatem, conveniens est, ut etiam pro defensione salutis & bonorum singuli de suo quid solvant eo casu, ubi bona Principi alias reservata Imperanti non sufficere videntur. *Munoz. de Escob. de Ratioc. administr. cap. 25. n. 23.* Eodem quoque modo jus vectigalia exigendi aliaque onera imponendi ad Regalia spectat. *2. Feud. 56. Scweder. Part. Spec. Sect. 1. cap. 20. §. 3.* Denique etiam casu necessitatis non impeditur is qui summa in Republica potestate gaudet, tollere vulgare subditorum Dominium & liberum ei est ejusmodi rebus publicæ necessitati succurrere. Uti enim necessitas non habet Legem, ita quoque, si rei alicujus usum ad conservationem salutis communis necessitas urgeat, non peccabit Princeps contra officia humanitatis, si hoc casu ea re utatur. Quoniam tamen nemo civium immunis est ab iis oneribus, quæ ad conservandum Reipublicæ statum ex necessitate impenduntur, hinc æquum erit, ut id, quod Domini ratam excedit, a cæteris restituatur, & ita fiat commune detrimentum eorum, qui per amissionem rei alterius id consecuti sunt, ut res suas salvas habeant. *Grot. L. 2. cap. 14. §. 7.*

§. IX. Vulgare dominium, quod in Republica competit Civibus, duplici respectu in Civili societate considerari potest, quia in civitate reperiuntur Imperantes & parentes,

rentes, quorum hi ad obsequium Imperantibus præstan-
dum, illi vero ad curam communis securitatis & salutis sese
adstringunt. Cives ergo dum eum in finem civitates inie-
runt, ut non tantum sibi bene sit, sed etiam ab aliorum in-
juria sibi cavere possint si forte turbentur in possessione,
& actu turbari, eo cominodius alterum ad reddendum ad-
stringere queant. Hinc necessario sequitur, obligatos esse
concives, adeo ut necesse habeant intermittere omne il-
lud, quod alterius jus quovis modo violare aut in possessio-
ne quenquam turbare possit. Quia enim communis tran-
quillitas aliter obtineri nequit, quam si quisque secure vive-
re & bonis ad vitam sustentandam necessariis frui possit,
ideo subjiciendo sese unius voluntati, singuli se obligarunt,
quod communi utilitati reluctari nolint, & si contra fece-
rint, pœnis se submittere non detrectent. Respectu Prin-
cipis quoque jus quoddam subditis denegari nequit; Etiam-
si enim pœnis civilibus coerceri nequeant Principes, hos ta-
men metus divini Numinis & conscientiae morsus contine-
re queunt, ne subditos in possessione turbent; Alias enim
injuriam inferendo violarent pactum cum civibus initum,
quo se ad curam securitatis publicæ adstrinxerunt.

§. X. Sane inter concives saluberrimæ extant Le-
ges, quæ alteri per alterum iniquam conditionem infer-
ri non pariuntur, sed factum cuique suum nocere debe-
re statuunt. *l. 155. ff. d. Reg. Jur.* Quemadmodum igitur
quivis Dominus de rebus suis liberam disponendi facul-
tatem habet, quatenus usus per pacta aut Leges publicas
præcipue propter interesse Reipublicæ, non est restrictus,
cum quivis rerum suarum sit moderator & arbiter; Ita
quoque sequitur, usum rerum suarum liberum esse non
posse, nisi illi, qui sine facto Domini res alienas derinent,
quocunque etiam modo earum rerum possessionem na-
Et

Et si fuerint, ad restitutionem earundem teneantur. Adeoque a furtis, rapinis, aliisque damnis concives abstineant necesse est, non tantum enim ad restitutionem rerum tenentur, sed insuper etiam pœnis a summo LLatore in civitate determinatis, modo in bonis, modo in corpore afficiuntur.

§. XI. Hunc in finem civiles leges dominis prospexerunt ejusmodi remediis, quorum ope suum quisque consequi potest. Ast longi hic non erimus in enumeratione singularum actionum, quæ toties competere solent, quoties alicui jus suum deminuitur: Tantummodo sufficiat exempli loco quædam de rei vindicatione & hereditatis petitione monuisse. Nimirum asseritur per rei vindicationem dominium rerum singularium. *Gotbof. ad Rubr. tit. ff. d. Rei. Vindic. Hahn. eod. tit. num. 1.* Propter res universales vero competit hereditatis petitio, per quam quivis contra eum, qui pro herede aut possessore possidet, hereditatem suam esse intendit. *l. 9. ff. de Heredit. petit.* Sed non tantummodo hæ actiones ad restitutionem rerum tendunt, verum omnium insuper lucrorum & fructuum fieri debet restitutio, prout hoc leges civiles, quæ amant, ut eo facilius lites componantur, secundum differentias tum possessorum, tum fructuum, determinarunt.

§. XII. De dominio eminente, quod summo Imperanti competit, supra jam jam actum fuit. Sicuti vero ibidem monitum, Principem subditis suis inferre injuriam, quando bonis & fortunis civium utitur citra casum, quo communi consulitur salutis; ita quoque jus quoddam ratione bonorum relictum est subditis respectu Principis, quod ad vulgare dominium est referendum. Nam cum salus publica suprema lex esse debeat Imperanti, & quivis Imperans pacto quoque se adstringat, quod servare velit omne illud, quod communem tranquillitatem promovere posset;

(*Præscript. Regal.*)

D

evi

evidens est, tantum ei potestatis competere, quantum ex natura summi imperii fuit. Quivis ergo Princeps hoc perpetuo intendat, ut civitatem beatam reddat, beata vero esse non poterit, nisi cives ad proprium usum destinatas res quiete possideant: Alias enim si pro lubitu potestas disponendi circa subditorum bona Imperanti concessa esset, & cuiusque juri quæsito derogare licitum, nunquam non metuendum foret, ne communis turbetur tranquillitas atque civitas propter cives Principi suo reluctantes & immorigeros plane evertatur. Quapropter boni Principes non solum leges suis subditis præscribunt, ut ipsi suis rebus bene utantur, sed insuper etiam, quantum possibile est, cavent, ne Respublica detrudatur in eum statum, per quem necesse est subditis molestiam inferre.

§. XIII. Quin imo licet soluti sint legibus civilibus, at tamen legibus vivunt: Scilicet Principibus Deus subjecit Leges, ut ita ipsis a nemine Lex imponi queat, nec ipsi se ligare, vel sibi ipsis imperare valeant. Quia tamen digna vox est Imperantis, legibus potius alligatum, quam solutum esse, hinc ex singulari gratia erga eos, quorum curam magna cum solertia gerunt, subditos puta, observant ea, quæ Legibus ab ipsis promulgatis continentur. Sic enim Lex Falcidia in Legatis Principi datis locum habet *l. 4. C. ad Leg. Falcid.* Querela inofficiosi testamenti, quæ filiis non jure exheredatis tribuitur, obrinet quoque in testamento, ubi Princeps institutus, filius autem exheres scriptus. *l. 8. §. 2. ff. d. Inoffi. testam.* Huc quoque spectat *l. 20. C. d. Pen.* qua Imperator adeo restringit suam voluntatem ut executioni mandari nolit, si quid severius contra aliquem statuerit, quam delicti natura alias requirit, sed constituit per XXX. dies executionem differendam esse & aliud Rescriptum expectandum. Certe luculenter ex his Legibus patet,

et, regulariter hanc esse Principis voluntatem: Quod si ta-
men circumstantiæ ostendant, placuisse superiori, ut pro-
priae actiones ab illis Legibus essent immunes, sine dubio
non erit judicandum secundum illas Leges: Et hinc in
actionibus Principum vel Imperatorum, ubi sub lege annul-
lationis vel punitionis aliquid est prohibitum, dispositio Le-
gum non habet locum: Etenim diversos requirit volentes
punitio & coactio nec cogens cum coacto in una persona
simul subsistere potest. *Grot. Lib. 2. cap. 14. §. 2. num. 2.*

§. XIV. An vero in actionibus Principum locum ha-
beat distinctio, qua actus distinguuntur, quod vel sint tales,
qui a Rege quidem fiunt, sed ut a quovis privato, vel sint
actus Regis, qua Regis, ita nimirum ut ad hos non pertineant
Leges civiles, illi vero iisdem sint subjecti, quæri hoc loco
potest? Sane quocumque modo hanc distinctionem consi-
deres, semper privati cum Principe celebrantes actum sub-
diti permanent, cogere ergo nequeunt Principem ut leges
servet, cum ipsi ejus sint subditi. *Grot. Lib. 2. cap. 14. §. 6.
num. 2. in fin.* Quod si etiam distinctio accuratius perpenda-
tur, patebit, quamvis jure naturæ omnes homines sint
æquales, & quivis naturalibus legibus sit subjectus, non ta-
men actus posse celebrari cum Principe ut subdito illius ci-
vitatatis, sed cum tali, qui a Deo tanquam summo LLatore
obligatur ad socialitatem inter homines servandam. Quan-
do autem negotia obveniunt, ubi Leges civiles solum locum
habent & bonitas ac malitia actuum ex mero LLatoris civi-
lis dependet arbitrio, nunquam resultabit, Principem in
actu quodam haberi posse ut privatum. Si enim Leges ci-
viles obtinere debent, necesse est, ut persona ejusque pa-
trimonium imperio & dominio ejus, qui civitati præest,
subsit. Nemini autem competit Imperium in ipsius Princi-
pis personam, cum omnes in civitate ipsius Imperio subje-
cti

Et sint: Nec patrimonium ejus cuiquam superiori ratione juris eminentis obligatum est, quippe cum ipso superior nemo in Republica reperiatur. Tacebo jam, distinctionem illam actuum Regis in actus regios & privatos pertinere magis ad relationem Regis defuncti cum successore, quam ad relationem Regis & subditorum.

§. XV. Quam ob rem evidenter patet, civilibus legibus nulli subditorum jus quoddam acquiri contra Principem, nisi quod ipsi Principes quandoque Leges, quas ipsi tulerunt, patiantur ideo, ut iis majorem concilient auctoritatem. Principis enim exemplum, sancte Leges a se promulgatas observantis tantum operari poterit in subditis, ut & ipsi eo magis ad earum observationem teneantur. Multo minus Principis potestas civilibus subjicitur Legibus inde, quod hæc Leges divinitus per ora Principum promulgatae, sint pars divini juris, quemadmodum *ex l. fin. §. Quid enim, ibi: divino quodam motu. C. d. Præscript. Long. semp. argumentatur Pruckman. tr. de Regalibus Part. 1. cap. 3. n. 67.* Nam licet præceptum, de parendo superiori, sit præceptum divinum, cordibus hominum inscriptum, & hinc quivis superiorem in civitate habens, parendo Legibus civilibus, præcepto quoque divino satisfaciatur, Princeps tamen in civitate neminem recognoscit superiorem, quomodo ergo contra Legem divinam peccare poterit, quem præceptum de parendo superiori in civitate non stringit. Sicuti autem Princeps non est subjectus civilibus legibus, ut iisdem obligetur, ita quoque nemo subditorum jure exinde quaesito gaudere poterit ad quod servandum superior teneatur, nisi pactis aut promissionibus ita convenerit; Hic enim si plenitudine potestatis uti vellet superior, eadem non uteretur, sed abuteretur. *Liber Baro Frid. Schenck. Virid. Conclus. Tom. 1. concl. 30. Sande Lib. 3. tit. 4. def. 1.*

CAPUT III.

CAPUT III.

De

Regalium præscriptione ad subditos infeliciter
extensa.

SUMMARIA.

1. *Variae de Regalium præscriptione opiniones.*
2. *Quæ sit verior sententia.*
3. *Qui veriores sententiam secuti sint.*
4. *Neque per præscriptionem juris Gentium neque juris civilis subditis contra Principem jus acquiritur.*
5. *Regalia nullius dominio eminenti sunt subiecta.*
6. *Tacite subditis jura Principis non acquiruntur.*
7. *Quæ sit vis præscriptionis immemorialis?*
8. *An præscriptio immemorialis per generale statutum excludi queat.*
9. *Explicatur cap. 26. §. præterea X. d. Verb. Sign.*
10. *Status Imperii non tantum jure Gentium, sed etiam vi pactorum præscribunt.*
11. *Consuetudo non ligat Principem.*
12. *Nihil superior possidet vi Privilegii.*
13. *Pacta inter Imperantes & parentes iniri solent.*
14. *Qua ratione alterius Imperio quis exsolvatur.*
15. *Regalia acquiruntur subditis spontanea concessione.*
16. *Lites de Regalibus inter Principem & subditos proprie non sunt.*
17. *Superior nulla indiget restitutione in integrum.*
18. *Temporis lapsus a delictis non excusat.*

§. I.

TRansimus jam ad ipsam Regalium præscriptionem de qua sufficienter constabit, quid circa illam sit sentiendum, postquam de jure Principi circa Regalia competente pluribus actum fuit, simulque demonstra-

D 3

tum,

tum, nihil juris contra Principem ex civilibus legibus acquirere posse subditos. Mirandum tamen, quod tam pauci observaverint, quanto jure Princeps gaudeat in relatione ad subditos, præprimis quoad præscriptionem, quam jus civile determinavit, quousque sc. hæc sese extendat. Certe si autoritatibus pugnare prolubitum esset, eorum Sententiæ, qui præscriptionem subditorum contra Principem admittunt, magnam conciliare possemus fidem, nisi persuasi essemus, tantum autoritati fidem non esse habendam, quanta jure merito solidis rationibus est tribuenda. Non tamen inter ipsos dissentientes dissensiones deficiunt. Omnes quidem præscriptionem contra Principis Regalia admittunt, non tamen omnes eodem modo præscribi eadem posse fatentur. Communiter præscriptioni Regalium immemoriale tempus præscriptum esse dicunt, non tamen in quorumvis Regalium præscriptione hoc concedunt. Sunt nimirum, qui facultatem subditis tribuunt præscribendi omnia Regalia, sive illa sint majora, sive minora, modo per tale tempus fuerint possessa, cujus initii memoria non extet. Huic sententiæ favent. *Frid. Schenck. ad cap. 1. §. Quid ergo 2. Feud. 8. Hartm. Pistor. Lib. 2. q. 46. num. 22. Pruckman. de Regal. Part. 1. cap. 4. Memb. 2. Effect. 7. num. 111. Schneidew. ad F. tit. d. F. N. G. & C. §. 9. num. 5. Zang. tr. de Except. Part. 3. cap. 10. n. 183. Berlich. 2. Concl. 8. num. 14. Mev. 7. Decis. 158. num. 13. Carpz. Part. 2. Const. 3. def. 24. & 25. Struv. Exerc. 43. th. 24. alii- que, quos longo ordine enumerare supersedeo. Alii admittunt, per immemoriam demum præscriptionem acquiri Regalia & quidem, quæ ita competunt, ut præter Principem alius ea expedire queat, seu quæ non debentur Principi in signum supremæ potestatis & subjectionis recognitionem. *Finkelth. Controv. Feud. Disp. 4. th. 21.**

Ziegler

Ziegler de Jurib. Majest. Lib. 2. cap. 6. §. 4. Alii distingvunt inter majora & minora Regalia, ratione illorum non currere præscriptionem inter Principes & subditos asserunt, horum vero præscriptionem intercedente tempore, cujus non extat memoria in contrarium concedunt. *Job. Volk. Bechm. ad Aur. Bull. Disp. 4. Memb. 3.* Admittunt tamen nonnulli etiam præscriptionem majorum Regalium, non quoad ipsum jus, sed exercitium, seu quoad redditus & emolumenta.

§. II. Quamvis autem variæ & diversæ sint de Præscriptione Regalium ex parte subditorum contra Principem allatæ opiniones, nulla tamen est, quæ omni ex parte regulis juris publici satisfacere possit, & suam Majestati undique tribuat. Magis ergo placet ab allatis opinionibus longe diversa iisque contraria sententia, qua Majestati servatur splendor & præ eminentia, subditis vero nihil adimitur, nisi quod ipsi sponte se suaque subjiciendo Principi concesserunt. Nimirum nulla satis est ne quidem centenaria temporis determinatio, aut probatio ejus temporis, quod memoriam hominum excedit, quale tamen dissentientes ad præscriptionem rerum sua natura in præscriptibilem, (quo pertinent Regalia,) sufficere putant. Nulli hic actus possessorii patrocinium adferunt, nec bona fides unquam adjumento esse poterit. Subditos legum civilium participes esse statuimus, nec excludimus a jure, quod propter negligentiam suis juribus Dominos privat possessoresque rerum alienarum post determinatum tempus, verosefficit dominos: Non tamen statuimus ad jura subditis concessa pertinere Regalia, quocunque etiam temporis spatio a subditis detenta fuerint, sed permanere summæ Majestati annexa & pro lubitu revocabilia.

§. III. Dum vero hic sententiam communi contrariam defen-

defendere aggredimur, & aberantes a veritatis semita opi-
niones, quas communiter sequi solent, propter rationes
haud contemnendas, rejicimus, simul protestamur, factum
hoc non esse ex quadam iactantia, quasi hic novum in lu-
cem prodeat inventum. Magnæ enim autoritatis viros
habuimus præeuntes, qui hujus nostræ opinionis asseclæ
fuerunt. Ita enim *Pauerm. tr. d. Jurisdickt. Lib. 1. cap. 23. n. 28.*
negat, Jurisdictionem præscribi posse contra Imperato-
rem, cum sit res publici juris in patrimonio Reipublicæ,
non privatorum. Et quamvis hic tantam communi Dd.
opinionem tribuat autoritatem, ut receptam esse affirman-
tium sententiam asserat, tamen addit, Jurisdictionem,
quando per præscriptionem est acquisita, revocari posse
non aliter, ac Jurisdictio ex liberalitate Principis concessa
pro lubitu est revocabilis, cum publica utilitas semper pos-
sit tollere & infirmare præscriptionem. *l. 6. C. d. Operib. Publ.*
Ex iisdem quoque principiis Dd. communiter errore in cō-
trarium abiisse statuit *Surbolt. Disp. 6. th. 13.* Ipse assentitur,
Regalia habile præscriptionis objectum non esse: Et secun-
dum hanc sententiam Facultas Juridica Halensis in causa
concernente jus venandi Senatus H. Anno 1693. Mense
Martio pronunciavit: Daß Beklagte dasjenige, so ihnen
zu erweisen auferleget, und sie sich angemasset, wie recht
nicht erwiesen, derowegen sie sich alles jagens, schießens
und Weide-Werck treibens in und auffer denen zur Stadt
gehörigen Hölzern gänzlich zu enthalten schuldig. Addi-
ta ratione decidendi inter alia: Und nach den Regeln ge-
sunder Vernunft, sowohl auch nach denen gemeinen Rech-
ten, die Unterthanen wider ihre hohe Landes Obrigkeit sich
mit keiner præscription, am wenigsten aber, wenn es Rega-
lien angehet, wohin das jus venandi auch gehöret, schützen
können.

§. IV.

§. IV. Ex principiis vero illius præscriptionis, quæ inter gentes invicem locum habet, hæc materia de præscriptione Regalium deduci non potest, quippe cum hic negotium non sit inter diversas gentes sed inter Principem & subditos in una civitate degentes. Nec est, quod dicas, Principem tamen cum subditis litigantem saltem pati debere, ut subditi adversus ipsum juris Gentium rationes allegent, quod hic idem est, ac jus naturale, sub quo certe Princeps tenetur. Nam nec hoc tibi quicquam proderit: Diximus enim supra, Præscriptionem juris Gentium nisi præsumpta seu tacita derelictione, hæc vero derelictio tacita adversus Principem, expresse contrariam voluntatem declarantem, allegari non posset, cum frustra quæramus de voluntate tacita, quoties de expressa contraria constat. Imo esto, subditum ante Principis contradictionem ex ejus præcedente tacita voluntate rem acquisivisse, non aliter tamen eandem haberet, quam jure Privilegii gratiosi taciti. Sed Princeps privilegia gratiosa semper quacunque ex causa tollere potest. Ergo frustraneum esset hoc jus subditi & inane, nec ultra naturam precarii extendendum. Ast præscriptio in civitatibus adhiberi solita & a summis Imperantibus determinata, sive illa sit longi, sive longissimi, sive immemorialis temporis, plane inepta est, ut per illam subditis jus quoddam acquiri possit. Etenim introducta est ad coercendam civium negligentiam, ne multitudo litium cresceret & solertia ac vigilantia inter cives promoveatur. Quæ ratione ergo summa cum imis miscenda essent, si summam in civitate Majestatem civibus assimilare, iisdemque eam coercionibus cum subditis subicere vellemus. Nihil aliud profecto esset, quam summam potestatem alterius subicere Imperio, dominiumque ei adimere, cujus dominio omnia, quæ respublica continet, subsunt. Quapropter etiam Jure Romano nulla cujuscunque etiam temporis sit

(Præscript. Regal.) E præ-

præscriptio a tributis, aliisque collationibus publicis immunitatem præbere valet *l. 6. C. de Præsc. XXX. ann.* nec præscriptio ullius longi temporis res publicas subditorum efficere potest. *l. 2. C. Ne Rei domus. vel templ.*

§. V. Remota jam utraque præscriptione tam juris Gentium, quam juris Civilis, sine dubio sequitur nullam præscriptionem hic admitti posse. Quoniam tamen ipsa etiam Regalia nobis argumenta præbent, quibus assertio nostra stabiliri possit, non abs re erit, si etiam de his quædam moneantur. Et quidem ipsum jus circa Regalia, quod Principi competit, tale est, ut præscriptionem respuat. His enim in rebus, ubi in civitate Leges feruntur, quæ propter domini negligentiam alteri, qui per certum tempus eas possidet, adjudicant, dominium aliquod eminentis conspicuum est, cujus vi potestas circa bona subditorum aliquid statuendi competit, cum alias juri suo semel quæsito nemo privari possit. Econtrario Regalia sunt ipsius Principis, huic enim vi summæ potestatis in ipsum collatæ, sunt concessa, ut nemini subditorum ullo modo præter Principis voluntatem acquiri possint. Quomodo igitur negligentia coërcitio locum habebit, ubi nullum jus coërcendi. Subditi, quibus parendi gloria relicta est Imperio Principis sese subiectos profitentur, ideoque legibus circa bona ipsorum promulgatis obedientiam præstare tenentur, & legitimis ad hoc mediis a summo Principe vel Magistratibus, quibus hoc commissum est, adigi queunt. Nullius vero ipse Princeps imperium agnoscit, sive ille sit in civitate, sive extra eam: Extra civitatem enim præterquam ad præcepta divina, quæ omnes homines tenent, nulla adest obligatio. In civitate qui Majestatem lædit aut quicquam contra eam audet, tenetur ut criminis Majestatis Reus.

§. VI. Cum autem jus Principi per subjectionem aliorum acquisitum tale sit, ut citra ejus voluntatem adimi nequeat,

queat, quia post subjectionem Principi factam liberum deinceps subditis non est, Principem suum Majestate, qua pollet, exuere. *Ziegl. d. Jurib. Maj. Lib. 1. Cap. 1. §. 43.* Hinc etiam evidens est absque Principis concessione Regalia in privatorum patrimonio esse non posse, cum solus Princeps iis, quæ in favorem ejus introducta sunt, renunciare queat. Hæc enim jura, sive externum sive internum civitatis regimen respiciant, sive pertineant ad Imperium in subditos, sive ad dominium rerum, per illum actum, quo cives sese alteri subjicunt, statim privatorum dominio eximuntur, ita, ut salva Majestate iterum avelli nequeant. Unde igitur dissentientes præscriptionis suæ fundamentum desumere poterunt, qui contra Principum voluntatem ex sæpe iteratis actibus, concurrente temporis lapsu jura Majestatis subditis asserere conantur.

§. VII. Ne tamen omni fundamento destitui videantur, sed auctoritatem suæ sententiæ concilient, quibusdam sibi prospexerunt legibus, quas proponunt iis, qui nullo judicio pollentes solo verborum sono contenti sunt. Nimirum talem sibi fingunt præscriptionem, chimæra hæud absimilem, qualem ipsi cum ratione satis describere nesciunt, ad ipsam tamen Regalium præscriptionem vi cujusdam occultæ qualitatis, accommodatam. Præterquam enim quod in legibus dicatur, præscriptionem immemoriam habere vim legis, *l. 1. §. 23. ff. d. aquæ & aq. pluvi. arc. l. 2. pr. ff. eod. & constituti l. 3. §. 4. ff. d. aqua quotid. & æstiv. l. 10. pr. ff. si servit. petat.* vel quod æquiparetur rebus judicatis, transactis ac finitis *l. 1. §. 12. ff. ad SCtum Tertull.* insuper quoque citra legum intentionem tantam ei efficaciam conciliant, ut eam æquali cum Principe loco constituent. Hinc vim habet privilegii Imperatorii, idemque operatur, quod expressa Principis concessio. *Gail. 1. Obs. 21. num. 15.* Verum talia hæud digna censentur responsione: Quis enim

ignorat, hoc vetustatis encomium vi legali non gaudere, nec præter verba quicquam continere, siquidem non tempori, sed Principi se cives subjecerunt, quomodo igitur tempus tam enormiter civitatem immutare poterit, ut sibi Imperantem, ejusque bona subicere valeat: Sane Romani JCti tam parum tempori tribuunt, ut ne quidem obligationem per illud tolli posse statuant. §. 3. *J. d. Verb. Obl. l. 44. ff. d. Obl. & Act.* Legum ergo interpretes citra Juris dispositionem illud adeo extollere non poterunt, ac si jus quoddam adversus principem subditi acquirere possint, cum ad hoc per se plane sit ineptum. *Grot. Lib. 2. cap. 4. §. 1.* Quamvis igitur concedam, habere præscriptionem, cujus non extat memoria in contrarium, vim Legis & constituti *per ll. alleg.* Nihil aliud tamen inde concludi poterit, quam quod subditi invicem obstricti sint, ut possessori per tempus immemorabile rem tamdiu possessam relinquere teneantur, hoc tamen non vi temporis, sed vi legum de possessione, cujus non extat memoria, latarum, fieri manifestum est. Ceterum hisce Legibus se ipsum princeps non obligabit, ut hinc subditi jus quoddam nascatur, cum non sibi, sed aliis Princeps legem dicat. *l. 40. §. 1. ff. d. Fideic. Libert. Fab. in C. Lib. 1. tit. 3. def. 8. num. 2.*

§. VIII. At vero, inquiunt dissentientes, non destituimur legibus, quibus jura sententiæ nostræ prospexerunt. Summa enim capita Legibus suis se submiserunt & jura alias sibi competenti renunciarunt, si nimirum quis reperiat, qui in possessione juris cujusdam, pertinentis ad Principem, per tale tempus fuerit, cujus initii memoria non extat. Audiamus ergo ubinam refugium quærant: Nempe adducunt hunc in finem a sententia eorum plane abhorrentem *l. 6. C. d. Præscr. XXX. ann. Wesenb. in Parat. ad ff. d. Usuc. n. 7.* Fictio tamen colore quodam hic opus est, ne alias allegando hanc legem nihil agant. Tribuunt eam

eam in rem immemorali præscriptioni tantam eminentiam, ut nullius Legis vel statuti, quo præscriptio longi vel longissimi temporis prohibetur, verba tam generaliter concipi possint, ut sub iisdem hæc immemorialis censeatur comprehensa, sed iis in casibus, ubi præscriptio longissimi temporis locum habet, si omnis exclusa sit præscriptio, intelligatur, præter eam, cujus initii memoria non extat. *Fab. in C. Lib. 7. tit. 23. def. 5. Schrad. d. Feud. Part. 5. Cap. 4. n. 10. Brunnem. d. Jur. Eccles. Lib. 2. Cap. 11. §. 8.* Attamen cum determinationes temporum Legibus demum fiant, non patet, quomodo hæc sententia, qua, exclusa præscriptione longissimi temporis, exclusam tamen non esse præscriptionem, cujus non exstat memoria in contrarium, dicunt, conveniat cum doctrina de præsumtionibus. Nam semper quidem præsumuntur adesse ea, quæ naturaliter rei insunt, verum non est de natura rerum, ut per Possessionem immemorialis temporis, citra legis determinationem acquirantur a vero domino, sed de facta a legibus determinatione constare debet: Hinc priusquam determinatio hæc probetur, præsumtio præscriptionis quancumque etiam illa sit temporis, locum non habebit, quoniam ea quæ facti sunt, non præsumuntur, sed probatione indigent. *l. 10. C. d. non. num. pecun. l. 16. C. d. Probat.* Hoc igitur nonnulli animadvertentes, hanc legem *6. C. d. Præscr. XXX. ann.* tantummodo ad casum de præscriptione præstationis tributorum, ibi expressum, restringunt. *vid. Facbin. 8. Controv. 3. §. 23. Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Disp. 23. th. 4.* Sed cum in cæteris Regalibus eadem sit ratio, ideo potius invertendum, illam legem nostræ sententiæ favere, & ex eodem fundamento, quod publicæ res a subditis non possint præscribi, esse derivatam.

§. IX. Interim diffiteri nemo poterit, eis, qui verba solum in legibus considerant, non vero earum vim atque

potestatem, jus Pontificium pro defensione præscriptionis
immemorialis Regalium, magnum adferre solatium, utpo-
te quo pedagia, guidagia, salinaria, quæ longa consuetudine,
cujus initii memoria non extat, fuere possessa, præscribun-
tur. *cap. 26. §. Præterea. X. d. Verb. Sign.* Verum quis non
videt Innocentium III. Romanorum Papam eo tempore de
juribus Principum parum sollicitum fuisse, sibi potius im-
perium in eos asserens, quia tunc favente superstitione Im-
perantium, Papalis potestas ingentia acceperat incremen-
ta, adeo, ut facili negotio liberalitatem de alieno exercere,
subditisque Gallis redditus quosdam concedere potuerit, si
per immemoriale tempus illos possederint. Non enim
difficiliter expedire hoc poterat ille, cujus pœnis & coërci-
tionibus Principes subiecti erant, & cui omnem potestatem
in cœlo & in terra æque ac Christo, (cujus vicarius Papa
Romanus dicitur) communiter adscribebant. Sed post-
quam per divinam gratiam liberati sumus a cultu hujus
idoli, & hætenus jura Principum tam in Ecclesiasticis,
quam secularibus strenue & felici nonnunquam cum suc-
cessu, a pluribus fuerunt defensa, mirum, quare ex falso
principio provenientes ejusmodi Constitutiones Papales,
nihilominus adhuc juris nomen mereantur: Atque adeo
licebit hic observare exemplum Jurisprudentiæ nostræ
etiam apud Evangelicos JCtos ex incuria quandoque Pa-
pizantis. Si tamen summi Imperantes occasione *cap. huj.*
26. §. Præterea X. d. Verb. Sign. jura sibi competentia sub
conditione, si per tempus immemoriale a subditis fuerint
possessa, concedere velint, sine dubio *dict. cap.* valebit, pote-
stas enim renunciandi juri suo Principi competit, ita ta-
men ne in vim legis teneatur, sed subditi ex liberrima supe-
rioris concessione possideant jus semper revocabile.

§. X. Ulterius dissentientes sententiam suam publicis
Imperii legibus comprobatam esse affirmant, eumque in
finem

finem allegare solent. *Recess. Imp. de ann. 1548. §.* Und soll
unser §. Wann auch ein ausgezogener §. Wo aber inner-
halb Menschen Dencken. Quibus textibus satis perspicue
sententiam de præscriptione immemorialis temporis,
quam in Regalibus sufficere putant, admitti dicunt. Sed
salva res est. Quisquis enim Imperii nostri Statum confi-
derabit, inter Imperatorem & Status Imperii respectum
Imperantium & parentium proprie dictorum deficere, vi-
debit, ita ut Recessus comitali consensu confectus non vi
legum ab Imperatore latorum, sed vi pactorum ultro ini-
torum, Status obliget. Quando igitur in Comitibus admit-
tunt universi Status, quod eximens superior Status ab im-
mediata jurisdictione Imperii, alium, qui hætenus imme-
diatus Imperii Status fuit, permanere debeat in possessione
juris, si eximens probaverit exemptum neque votum, ne-
que sessionem in Comitibus habere, nec feuda, immediate
Imperio subjecta, possidere, nec etiam intra tempus, quod
memoriam hominum excedit, collectas Imperii, quas Sta-
tus Imperii, communiter solvere tenentur, ei esse indi-
ctas, vel exactas, tunc non violatur jus Imperatori compe-
tens, siquidem hoc ultra pacta invicem inita, quæ Legibus
Imperii publicis continentur, sese non extendit, sed præ-
scriptio, quæ inter gentes locum habet, quandam consequi-
tur determinationem. Quapropter *Recess. de ann. 1548.*
cit. §§. non pertinent ad præscriptionem subditorum con-
tra Principes, sed ad præscriptionem summorum Impe-
rantium, inæquali fœdere junctorum.

§. XI. Sicuti vero jus scriptum dissentientibus pa-
trocinium adferre non valet, ita quoque frustraneum est,
in consuetudine quadam refugium quærere. Hæc enim
intelligitur vel de ipsa præscriptione & inveterata con-
suetudine, qua jus Reservatis Principis utendi dicitur in-
troducti, quemadmodum hoc sensu accipitur consuetudo

in

in cap. 26. §. præterea X. d. Verb. sign. Schneidew. ad F. tit. d. Jur. Nat. Gent. & Civ. §. 9. num. 5. Vel denotat illud jus, per quod dicuntur subditi tali facultate præditi, vi cuius Principum Regalia præscriptione acquirere valent, quemadmodum dici solet, usu introductum esse, ea quæ privilegio transferri possunt in subditos, immemoriam quoque præscriptione acquiri. Utroque sensu tamen nihil reperitur, per quod dissentientes suæ sententiæ fidem facere possint. Nam, quod primum sensum attinet, petit ea assertio id, quod est in principio, & respondimus jam ad cap. alleg. §. 9. Quoad posteriorem, licet consuetudinis, ususque longævi non vilis sit autoritas, possibile tamen non est, consuetudinem introduci posse, quæ obligaret Principem. Diuturni quidem mores, accedente tacito Principis consensu, legem imitantur, non tamen plus operari possunt, quam leges expressa superioris voluntate promulgatæ. Quemadmodum igitur leges se non extendunt eo, ut Principis personam comprehendant, ita quoque consuetudini nimix tribuerentur vires, si facultas Principes ligandi illi adscriberetur. Quod si ergo vectigalia exerceendi potestate per tempus, de cuius memoria amplius non constat, quis usus fuerit, vel moribus ita observatum, ut Regalia per tale tempus possessa hætenus relicta sint suis possessoribus, liberum nihilominus erit, hoc ipsum pro lubitu iterum mutare, & jura per tantum tempus detenta iterum revocare absque nocumento juris cujusdam subditi. Jus enim Principi competens cuidam consuetudini succumbere non poterit, ut in usum amplius revocari non possit, nec ita morietur, ut suscitari a Principe amplius nequeat: Imo tollit Princeps leges scriptas & consuetudines, quomodo ergo sub consuetudine esse posset.

§. XII. Destructis jam fundamentis illius sententiæ, per quam quovis in casu Regalium præscriptio approbatur, diffici-

difficile amplius non erit, refellere eorum sententiam, qui partim præscriptionem admittunt Regalium minorum, partim nobiscum Regalium majorum præscriptionem reprobant. Utuntur sc. iisdem fundamentis ad probandam Regalium præscriptionem eo casu, quo hæc jura Principi non debentur in signum supremæ potestatis & subjectionis recognitionem. Sicuti igitur ex antea dictis constat, nihil quicquam solaminis in allegatis legibus contineri, ita quoque monita ad illas leges sufficere queunt. Monendum tamen adhuc circa id, quod affert *Finkelth. controuv. Feud. Disp. 4. tb. 21. lit. B.* quando a Regalibus, quæ in signum superioritatis & subjectionis competunt, distingvit ea, quæ in signum singularis Privilegii ad Principem spectant: quod sc. privilegia omnia concedantur ab iis, qui summam in Republica habent potestatem, *Ziegler. d. Jur. Maj. Lib. 1. Cap. 12. §. 1.* & juri subjectos ab illo jure eximere, ipsi adeoque Imperanti privilegia talia concedi, non dicendum, quorum vi jura Majestatis teneat. Ceteros quod attinet dissentientes, de iis non erimus solliciti, quacunque enim ratione suas distinctiones proferant, semper tamen conveniunt, quoad modum probandi eam distinctionis partem, in qua præscriptionem immemoriam locum habere asserunt.

§. XIII. Inter eos, qui in societate Gentium vivunt varia iniri posse pacta, Regalium præscriptionem concernentia, *vidimus §. 10. huj. cap.* Cum vero inter Imperantes & parentes pariter pacta sint servanda, utpote, sine quibus tranquillitas generis humani salva esse nequit, hinc quandoque invicem, uti de aliis rebus, ita quoque de particulis summæ Majestati cohærentibus, pacta ineuntur, quibus summi Imperantes profitentur, se a subditis ea Regalia, quæ tempore vel longo vel longissimo, vel quocunque alio, prout hoc inter paciscentes placuerit, possessa, nolle repetere, sed in quietâ velle possessione relinquere, imo
(*Præscript. Regal.*) F etiam

etiam contra illegitime turbantes defendere pollicentur. Ita enim communiter comparatum esse solet in civitatibus, ut licet respectu subditorum potestas Principum sit plena & absoluta, tamen sibi subditi præter generalia pacta, quibus quisque Imperans ad promovendos civitatis fines tenetur, specialibus pactis, legibus fundamentalibus alias dictis, sibi prospiciant, & Principes ad ea sancte custodienda obligent: Interea quoniam hæc pacta in terminis naturalis obligationis subsistunt, nec ulterius progrediuntur, ut remedium suppeditetur, vi cujus Princeps ad observationem ejusmodi pactorum compelli posset, ideo nulla quidem ex ejusmodi pactationibus subditorum cum Imperante initis, perfecta, sed imperfecta obligatio, jure naturæ saltem firma, nascitur.

§. XIV. Quin & præsens potentia subditum eximere potest a jure subjectionis illius Principis, cui hætenus fuit subiectus. Pariter enim ac paterfamilias Imperium tanta aliquando accipere potest incrementa, ut ii, qui antea in familia erant, proprias instituunt familias, tantisque conjunctim præditi sint viribus, quæ ad finem civitatis consequendum sufficiant; Ita quoque potestas subditi alicujus Principis adeo augeri potest, ut in peculiare imperium civile excreseat, ut postea ab omni subjectione exemptus, vicinis civitatibus propriis resistere valeat viribus. Non tamen eodem plane modo hæc comparatio procedit. Etenim illo casu, ubi paterfamilias extra statum subjectionis est constitutus præter potestatem & consensum ineundi civitatem nihil amplius requiritur: At aucta hoc modo subditi potestate si alter Princeps, cujus subditus erat ille, qui separaram civitatem constituere audet, statim resistit, & quando jus suum in præsentiarum prosequi nequit, protestatione, aliisque modis solitis, pristinum jus reservat, nihil juris
quan-

quantocunque etiam tempore sit in illius detentione, legitime sibi afferere poterit, quia ab altera parte tacita juris derelictio deficit. Requiritur ergo ut absque protestatione tales exerceat actus, ex quibus colligi possit, summam potestatem concessam esse illi, qui alienæ subjectionis jus respuit, v. g. jus belli, pacis &c. vel etiam is, qui olim erat superior, data occasione jus suum non prosequatur, sed quietam nihilominus possessionem relinquat, sine dubio tacita juris derelictio inde erit colligenda, si tanto tempore jus fuerit relictum, quo alias moribus gentium præscriptio impleta dicitur.

§. XV. Sponte quoque, nullo intercedente pacto, summi sæpius Imperantes Regalia aliaque jura in subditos suos transferunt ex singulari clementia, si per tempus immemorabile ab iisdem fuerint possessa. Æque enim Regalia separatim in subditos conferri poterunt, ac nonnunquam omni subjectionis vinculo remisso, alicui Princeps concedere potest, ut ipse tanquam supremus Princeps præsit, ab omni postea subjectione exemptus. Quoniam tamen facta separatim Regalium translatione respectus imperandi & parendi non desinit, sed non obstante Regalium concessione uterque obligatus permanet ad id, quod ad promovendam civitatis tranquillitatem requiritur, hinc propter utilitatem Reipublicæ, cui quævis præscriptio cedit, semper revocari poterunt concessa regalia, non aliter, ac precarium omni tempore est revocabile. Exempla, quibus subditis jura ad Rempublicam spectantia propter antecedentem præscriptionem relinquuntur, passim in jure Romano occurrunt. Ita enim Romani Imperatores ex singulari erga subditos beneficentia post lapsum certi temporis suis renunciarunt juribus & noluerunt, jus quoddam publicum moveri posse, sed sopitum

illud & extinctum declaraverunt. *l. 4. C. d. Præscript. XXX. ann.* An vero Romani Imperatores voluerint, merum etiam & mixtum Imperium per præscriptionem XL. annorum præscribi posse, quod putat *Fachin. 8. Controv. 23.* dubium est. Cum talis præscriptio juri publico admodum obsistat & crimini Majestatis annumeretur, juribus Magistratus abque concessione Principis uti. Placuit tamen Imperatoribus, in fundis patrimonialibus relinquere jura possessorum in eo statu, in quo per XL. annos fuerunt, *l. ult. C. d. fund. patrim.* & vetustatis auxilio prospexerunt iis, qui ad comparationem rei dominicæ accesserunt, dempto canone, quod alias licitum non erat, citra jacturam tam ipsius fundi, quam etiam pretii. *l. 7. C. d. Fund. rei privat.* Has leges imitantur passim ordinationes Provinciales, vi quarum subditis interdum venandi potestas antiquitus competens a supremis territoriorum dominis confirmatur. *vid. Magdb. Policen. Ordn. cap. 9. Sect. 11. §. 11.*

§. XVI. Spectant huc lites, quas Principes subditis & subditi Principibus quandoque movent, ratione certorum jurium, quæ vel Princeps sibi asserit suisque annumerat regalibus, vel subditi a Principe revocant tanquam jura subditis competentia, nec inter Regalia referenda, v. g. An subditis jus venandi competat? An metalli fodinæ, lapidicinæ, aluminis, vitrioli Regalium jure censerī debeant? Hisce in quæstionibus solliciti admodum esse solent, ut discernant, quænam jura inter regalia sint computanda, adeo ut limites Regalium reperire nesciant. Distinctio inter nobiliora & ignobiliora metalla iis non sufficit; hinc provocant communiter in his angustiis ad consuetudinem, ac si hæc apta esse possit, ut in ea summa in Republica capita acquiescere, illique potestatem

testatem suam alias solutam submittere teneantur. Ita enim, an vilioris metalli fodinæ regalium jure censeri debeant, consuetudinem locorum inspiciendam esse asserunt *Rauchb. Quæst. Jur. Civ. & Sax. Part. 1. q. 22. num. 10. Struv. Synt. J. F. cap. 6. th. 26. n. 7.* Quamvis autem libenter concedamus non tantum expressa voluntate Principis, sed etiam tacito ejusdem consensu regalia quædam constitui posse, quæ alias privatorum usibus erant relicta, sicuti hoc undique satis comprobatur experientia in jure venandi, occupandi insulas in mari, fluminibusque, in jure retinendi thesauros inventos, in jure circa metalli fodinas aut lapidicinas in agris privatorum; nihilominus tamen abunde constat, hoc casu neutiquam consuetudinem allegari posse, præcipue si summum Principis jus per illam damnatum aliquod sentire videatur. Interim non dissimulamus, frequentes admodum extitisse casus, quibus ex hoc ipso fundamento, nimirum observantia loci, decisæ fuere dubiæ in jure obvenientes quæstiones. Attamen ut summæ potius Principum clementiæ adscribendum. Tanta enim sæpenumero est eorum indulgentia, ut jura hætenus possessa subditis relinquunt, nec ab illis, etiamsi respectu Principis jure quæsito non gaudeant, revocent.

§. XVII. De Restitutione vero in integrum propter Regalium præscriptionem per tempus immemorabile ex capite ignorantia, quam Principi quoque competere asserunt, inanis forte jam erit quæstio, postquam constat, Principum jus adeo intactum permanere, ut nullum temporis spatium tanta gaudere possit efficacia, qualis requiritur ad subjiciendam principalem potestatem coercitioni negligentia. Sane an detur restitutio in integrum, per quam causæ læsæ vel amissæ redintegratio læsis Principibus

pibus attribuatur non ignota inter Dd. est quaestio, aliis affirmantibus, aliis negantibus, quos refert *Sfort. Odd. tr. d. Restit. in Integr. Part. 1. q. 4. art. 14.* Ipse distinctione rem expediendi posse, arbitratur, quod nimirum ex laesione vel resultat ipsius Reipubl. aut status laesio, vel talis non resultat: Hoc casu restitutionem in integrum non habere locum admittit, illo vero eandem concedit. Assentiuntur *Caldas ad l. 3. C. d. in integr. restit. min. verb. Minoribus num. 62.* & *Schraeder. d. Feud. Part. 10. sect. 9. num. 22.* qui tam restitutionis, quam aliorum beneficiorum minoribus indultorum participes esse volunt Principes, in iis quae Reipublicae nomine geruntur: Imo contra praescriptionem immemoriam locum esse remedio restitutionis in integrum putat *Sfort. Odd. Part. 2. q. 90. art. 7. n. 32.* Verum positis nostris principiis non difficile erit, definire, quid utilitatis contineant haec quaestiones. Non enim affirmantibus adstipulamur, quippe cum tale jus subditis non adscribamus, quod producere possit actionem qua subditi adversus Principem efficaciter uti possent, ubi ergo nulla actio, ibi nec restitutio in integrum locum habet. *l. 16. pr. ff. d. Min. Sfort. Odd. Part. 1. q. 17. art. 7.* Nec negantibus fidem habemus, cum hi Principes ejus beneficii, cujus ipsi autores sunt, indignos judicent & subditis eos aequales constituent, ut cuivis perfecte jus competat remediis coactivis suum a Principe consequendi. Nec etiam distinctio quicquam operari poterit, cum absque discrimine summorum Imperantium actiones nullius hominis imperio sint subjectae. Quam ob rem, cum nulla laesio inferri possit Principi a subditis, hinc nec quicquam locum habere poterit de restitutione in integrum contra jus per praescriptionem regalium, tanto tempore, cujus in contrarium memoria non extat, acquisitum.

§. XVIII.

§. XVIII. Cum non minus jus determinandi pœnas circa subditorum delicta, quam aggratiandi tributum fuerit Principi supra, conveniens erit hic de præscriptione delictorum, quid sentiendum sit, paucis admonere. Legibus civilibus cautum est, ut omnia fere crimina præscribantur spatio XX. annorum *l. 12. C. ad L. Corn. d. fals.* nisi minora temporum in specie fuerint constituta. Sic enim stuprum, adulterium aliaque crimina, quæ lege Julia coercentur, quinquennali tempore præscribuntur. *l. 29. §. 6. ad L. Jul. d. adult.* Verum hæc leges saltim indignant, Principem summis suis juribus uti voluisse ratione potestatis aggratiandi, & legibus civilibus determinatas pœnas ita declarasse, ut sublatis eas velit, si tantum temporis spatium fuerit præterlapsum, quantum in iis est expressum. Magistratibus pariter inferioribus Regulæ hic sunt præscriptæ, quibus morem gerere tenentur, vi quarum legum, ex propensa superiorum erga inferiores voluntate, post definitum temporis lapsum delinquentes a pœnis immunes declarare debent. In Principis enim est positum potestate, an mitigare, an exasperare pœnas delictis statutas velit. Quicquid igitur immunitatis rei criminum per hæc leges consequuntur, unice adscribendum erit summorum Imperantium clementiæ, cum per se diuturnitas temporis etiam millenaria excusare nequeat. Imo jure canonico tanto graviora judicentur delicta, quæ diutius infelicem animam detinent alligatam. *cap. fin. x. d. Consuetud. cap. 8. x. d. Consangu. & affin.* Quam ob rem per denegationem hujus beneficii post temporis lapsum, delinquenti ne utiquam injuria infertur; quin potius dicendum, eum merita ob delictum pœna affici.

COROLLARIA.

I. Est non solum civilis, sed & naturalis regula in pari causa potiore esse conditionem possidentis. Quæ uti in multis negotiis usum præbet, ita etiam in actionibus realibus & præprimis Rei Vindicatione liberat ab onere probandi, ita, ut Possessor non teneatur titulum possessionis suæ edere, sed actore non probante, absolvatur. Itaque non mirum, quod in illa actione ante omnia de possessione summarie judicandum, ut appareat, quis Reus esse debeat, quis actor. Hinc originem ducit differentia inter judicia possessoria, & peritoria, possessorium itidem ordinarium & summarium. 2. Sed

2. Sed quid si Princeps cum subdito litiget de Regalibus aut bonis Domanialibus, utrum & hic subditus contra Principem in possessione momentanea tuendus, an vero manu Regia a Principe adigi poterit, ut possessione sua cedat, & jus suum, actoris partes suscipiendo, & titulum acquisitæ possessionis probet? Tractarunt hanc quæstionem præter alios *Chopinus de Domanio Francia Lib. 3. tit. 10. Papon. d. Arrestis Lib. 5. tit. 1. arrest. 9. Besold. Consult. 180. Frid. a Sande in Consuet. Geldr. Feudal. tract. 2. cap. 4.*

3. Nos ex principiis Dissertationis nostræ breviter asserimus, subditum cum Principe super Regalibus aut bonis Domanialibus litigantem regulariter, id est, nisi alia quædam circumstantia exceptionem ex æquitate suggerens adsit, in possessione summaria tuendum non esse, sed teneri cedere possessione & actoris partes sustinere.

4. Hic vero non opus est dispicere de Legibus sive juris Iustiniani, sive Pontificii, sive statutarii, aut ad eas, si forte subdito favere videantur, respondere. Cum dissertatio ostenderit, eas parum pertinentiter Principi opponi, res potius ex jure naturali dirimenda.

5. At cum ostenderit contra communem sententiam, subdito adversus Principem ne quidem possessionem immemoriam in hoc negotio prodesse, sua sponte fuit, quod multo minus ei prodesse queat possessio momentanea. Absurdum enim esset, ei adjudicare possessionem momentaneam, de quo certum sit, quod non possit obtinere in possessorio ordinario.

6. Hic igitur non est par causa Regis & subditi, cum regulariter & in alis negotiis pro pari causa non habeatur, si pro uno militet præsumtio, maxime si sit præsumtio juris & de jure, quam dedimus. Taceo aliam præsumptionem juris: In concursu Regis & subditi in dubio subditus potius habebitur pro malæ fidei possessore, quam Rex pro petitore doloso.

7. Atque hæc ita evidentiæ sunt, & ita juris Gentium ut apud multas gentes res in proverbium, vel si mavis brocardicum juris abierit: Ita ut Gallis dicatur: *Le Roi ne plaide pas saisi.* Ita in Cancellaria Clivensi regulam esse accepimus *De Heer konit niet gepeindet te Hove.*

8. Unde frustra foret quærere: Utrum Galli a Clivensibus, utrum hi ab illis regulam in suum forum traduxerint? Præprimis, cum, ut alia inconvenientia taceam, sic ante omnia discutienda foret quæ præjudicialis, sed valde intricata: Utrum veteres Franci quoad originem Galli, an Germani fuerint? De exceptionibus Regulæ alias

Tantum.

MC
107

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Kodak
LICENSED PRODUCT

KODAK Color Control Patches © The Tiffen Company, 2000

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

